

Deep Brain Stimulation för Parkinsons sjukdom: Viktiga fakta för patienter

Vilka är de motoriska symtomen vid avancerad Parkinsons sjukdom?

När patienter börjar ta sina mediciner mot Parkinsons sjukdom (PS) brukar de hjälpa hela dagen. När sjukdomen förvärras kan man dock märka att nyttan av varje dos inte räcker till nästa dos. Detta kallas ”dosglapp”. När medicinens effekt avtar kommer vanligen Parkinsonsymtom som skakning, förlångsamning och gångsvårigheter tillbaka. När man tar nästa dos medicin förbättras symtomen igen och den bra perioden kallas ”ON”-period medan den dåliga perioden kallas ”OFF”-period. Patienter kan också utveckla ofrivilliga vridande rörelser som kallas dyskinesier, vilket kan vara besvärande.

Vad kan hjälpa vid avancerad sjukdom?

Din läkare kan anpassa medicintider för att försöka minska OFF-perioder och dyskinesier. För en del patienter används Deep Brain Stimulation (DBS, djup hjärnstimulering) för behandling av OFF-perioder och dyskinesier som inte kan kontrolleras genom förändringar av medicinering. DBS är en form av hjärnkirurgi där en tunn, isolerad kabel (också kallad elektrod) placeras djupt inne i hjärnan. Elektroden kopplas till en pacemaker-liknande stimulator som placeras under huden på bröstkorgen. Stimulatorn skickar elektriska signaler till ett område i hjärnan som kontrollerar rörelser. Stimulation i det här området kan förbättra OFF-perioder och minska dyskinesier.

Vem borde överväga DBS?

När en patient med PS fortfarande har god nytta av medicinering men också har svåra OFF-perioder och/eller besvärande dyskinesier trots att man har gjort vad som går med förändringar av medicineringens tidpunkter och dosering, då kan DBS vara en möjlighet. För att vara bra lämpad för behandlingen behöver man också ha ett gott socialt stöd. Patienter som är mindre bra kandidater för DBS är de som har allvarliga minnesproblem, hallucinationer, allvarlig depression och/eller påtagligt nedsatt balansförmåga även i ON-perioder.

Hur väljs patienter ut för DBS?

Din läkare ska remittera dig för en konsultation vid ett specialiserat center som arbetar med DBS. Vid de flesta DBS-centra kommer utvärderingen att inkludera:

- En klinisk värdering av en neurolog specialiserad på behandling av PS.
- En undersökning med magnetkamera eller datortomografi av huvudet för att säkerställa att det inte finns några förändringar i hjärnan som skulle kunna förhindra operation.
- En konsultation med en neurokirurg som utför DBS-operationen.
- En noggrann utredning inklusive bedömning av minne och tankeförmåga.

Är DBS säkert?

I allmänhet är DBS en säker procedur. Det finns dock möjliga allvarliga biverkningar som blödning eller stroke i samband med operationen. Det finns också möjliga biverkningar av stimuleringen (som kan minskas genom ändring av stimulatorinställningar). De flesta biverkningar är milda och tillfälliga såsom viktuppgång, svårigheter att hitta ord, sämre talförmåga, och infektioner i anslutning till stimulatorn och elektroderna. Det har också förekommit rapporter om ökad risk för självmord.

Hur går operationen till?

DBS-operationen tar vanligen flera timmar och patienten är vaken större delen av tiden. För de flesta patienter placeras en elektrod i vardera hjärnhalva. En ram håller fast huvudet under operationen så att elektroden kan placeras i exakt rätt position. Ett litet hål borrar på varje sida av skallen, så att man kan föra in elektroderna. Efteråt dras de både elektroderna under huden och kopplas till en pacemaker-liknande apparat (neurostimulator) som placeras under huden på bröstkorgen.

Vad händer efter operationen?

Efter DBS-operationen behöver man hitta de bästa inställningarna för DBS med en fjärrkontroll som kommunicerar med neurostimulatoren, och anpassa din medicinering. Vanligtvis har man funnit optimal inställning tre till sex månader efter operationen.

Vilka är resultaten på kort och medellång sikt?

Patienter kan uppleva nedanstående nytta av DBS:

- Mindre tid i OFF-läge.
- Mindre tid med och lindrigare grad av dyskinesier.
- Lägre medicindoser.
- Förbättrade icke-motoriska symtom såsom smärta, nedstämdhet eller sömnproblem.
- Förbättrad livskvalitet.

Vilka är långtidsresultaten?

DBS förbättrar ON-perioder och dyskinesieräven på sikt. DBS botar dock inte PS och bromsar inte sjukdomens förlopp.